

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

C. xiiii. Q[uod] nihil ad gloria[m] fructuosi[us] est laude & fauore bonoru[m] & maxi[m]e scriptoru[m]/ et q[uod] turpiu[m] familiaritas non ta[m] p[ro]dest q[uam] obest: & q[uod] vno b[ene]ficio vel ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Polícraticí de Curialíũ nugís.

tius inuocabant: nōnulle etiam feriebant. Quarū cū oim vocē tactūq; cognosceret pxime cuiusq; collū amplexu petebat: neq; dormire excitatus: neq; vigilare ebrius poterat: sed semisōno sopore inter manus centurionū concubinarūq; iactabatur. Hec q; dem aut vera fuerunt: aut veri similia. Nihil enī his neq; credibilius fingi neq; vehemētius exprobrari: neq; manifestius ostēdi potuit. In summa ergo aut virtuti isistendū est: aut de gloria desperandum. Gloria siquidem aliunde non prouenit.

¶ Q; nihil ad gliaz fructuosi⁹ est laude & fauore bonorū & maxime scriptorū & q; turpiū familiaritas nō tā prodest quā obest: & q; vno bñficio vel dicto glia ppagatur. Cap. XIII.

Nterest sane inter cupiditatem glorie humane & cupiditatis ardorē. Nā licet pcliues sint vt qui humana glia nimíū delectant: etiā dñari ardentē affectēt: tñ qui verā licet hūanarū laudū gliam concupiscūt: dant opam bene iudicantibus nō displicere. Refert enī plurimū: q; cui/ & vnde placeat: nec est ab eo laudari gloriosū: cuius familiaritas ignominiam redolet: laus vnus studiosi multis profecit: & suffecit ad gloriā & multorū sepe cōmendatio infamiā peperit. In rethoricis locus est celebris a conuictu morūq; similitudine: indicat & ab ea amicitie & cōmendationis manare originē sepe proditum est. Nolo (inquit) sapiens ab his laudari: quorū laus vituperium ē: nec ab his culpari vereor: quorū criminatio laus est. Cū ergo hystriones mimi: parasiti & hmōi ineptie hominū nihil/iudice vita/laudabiliū pbent: nōne perspicie desipientie est illorū/vt quis fulgeat: aucupari fauorem: qui sordibus obfiti sunt/& quorū gratia nisi per turpia acquiri nō potest: huiusmōi mōstris hominum amplissimum patrimonium pompeii & fere totius orbis opes cōtulit marcus anthoni⁹ & tñ eorū pconiis nō clarescit: sed eo sordidior occurrit posteritati. Si vnus sapiētis/si scriptoris egregii grām meruisset/aliquid celebre illi⁹ manasset ad posteros. Virgilius/marcelli citra magna virtutū merita ppetrāuit gliam/& poetica licentia fidem penuertēs hystorie didonē licet pudicissima fuerit/hospitis quē ex ratione tēporum videre non potuit incesto amore/psuasit posteris fuisse corruptam. Nisus & eurialus nřam nō attigissent etatem: nisi eos obliuioni diuina maronis carmina subduxissent. Implet adhuc pmissi fidem/& noīa eorū situ nō patit aboleri. Viuite felices si quid mea carmina possūt. Nulla dies vnq; memori vos eximet euo. Quid est ergo q; q; scurrarū viliūq; mancipiorū ignominie:

*Ad curā dum
de laude bono
rū & despicien
dū cōmenda
tionē & vitupe
rationē viliū.*

*In .vj. eneiō.
circa fi.
Q; vido pene
am nō fuerit
corrupta.*

tanto sumptu cōducunt gratiam/honestis viris peritisq; & maxime scriptorib; placere non appetunt? Nunquid suas ineptias transmitti volunt ad posteros. Ignotus esset lucilius nisi eū epistole senece illustrarent/laudibus cesareis plus virgilius & varrus lucanusq; adiecerunt q̄ immensū illud erariū quo urbē & orbem spoliavit. Nemo prudētiam itachi/aut pelide vires agnosceret/nisi eas homerus diuino publicasset ingenio. Vnde nil mihi videtur consulcius viro ad gloriam properanti: fidelium fauore scriptorum nihil stultius q̄ captare tigellium qui nec suaz potis est redimere famam. Sūt autem multa in moribus bona de quibus multi bene iudicant q̄uis ea multi non habeant: & quorariora eo preclariora sunt: per ea ergo nituntur quidam ad gloriam: ad imperium: ad dominationem. Quisquis autem sine cupiditate glorie (qua veretur homo bene iudicantibus displicere) dñari atq; imperare desiderat etiaz per aptissima scelera querit plerūq; obtinere quod diligit. Proinde qui gloriam cōcupiscit/aut vera via innititur: aut certe dolis & fallaciis cōtendit: volēs videri bonus esse quod non est: & ideo virtutes habēti/magna virtus est contēnere gloriam: quia contemptus eius in conspectu dei est/iudicio autem non aperitur humano In laudatorib; autem suis q̄uis parupendat q̄ eum laudant: non tamen perui pendit q̄ eum amant: nec eos vult fallere laudātes: ne decipiat diligentes. Ideoq; instat ardentē: vt potius ille laudetur a q̄ habet homo quicquid in eo iure laudatur. Qui autem glorie contemptor/dominationis est audius/bestias superat: siue crudelitatis vitiis: siue luxurie. Tales quidem teste magno patre Augustino romani fuerunt. Nam cum eorum vitia percurruntur/gens nulla deterior/cum virtutes: nulla potior iuenitur. Alias tamen gentes non crudeli dominio: sed mansueto subiugauerunt imperio: & q̄ moderatio acquisiuit: aut crudelitas aut luxuria pdidit/non enī existimationis amissa dñationis cupiditate caruerūt: sed huius vitii summitatem: & quandam quasi arcem nero cesar primus obtinuit. Cuius tanta fuit luxuries vt nil putaretur ab eo virile metuendum: tanta crudelitas / vt nil molle habere crederetur: si esset ignotus. Nemo eo gulosior: nemo cautorum & hystriorum similiūq; magis gaudebat confortio/nemo luxuriosior. Siquidem vt se vendicaret a cultu & liberalitatis imagine/nullam vestem bis iduit. Quis tamen adeo perditus est: Vt ipsum laudet? Demosthenes anteq̄ virtus eius eloquii innotuisset / Cultus operosioris dicitur appetisse

De eple senece notū fecerit lucilium.

De homer; sapientia vlixis et vires achillis ppetuauit.

Id est excessum vitiorū & virtutū in romanis

Heronis vitia

Polícraticí de Curialiū nugis.

Iustitie p̄m̄e
dationes.

Job. xxxvi.

Non pulchra
verba solonis
de sine cōside
rando.

nitorem: sciens quia purpura caudicum vendit. At post q̄no-
ticiam & famā assecutus est eloquentie: toga contentus est: di-
cens se velle sibi a se/potius q̄ a nitore vestiū: aut cultu exquisito
gloriā constare. Omnis aristippū deicit color & status & res.
Quolibet indutus celeberrima per loca vadit. Quē enī p̄prius
attollit honos/vilitas aliena non deprimit. Emendicatum lau-
dis videtur esse suffragiū: quod ab extrinsecis pendet. Profecto
vnius egregie virtutis titulo quisq̄ clarescit: q̄ splendidissimo lu-
xurie indumēto & omni lenocinio vanitatis. Cū ergo virt⁹ oīs
a se polleat: iusticia clarius enitescit: huius rei/ themistodes te-
stimonio est & exēplo. Qui cū saluberrimo consilio atheniēses
in classem migrare coegisset: xerseque rege & copiis eius grecia
pulsis/ruinas patrie in statū pristinū reformaret & opes: clade-
stinis molicionibus ad p̄ncipatū grecie capescendū nutriet/di-
xit in cōcione se habere rem deliberatione sua prouisam/que si
fortiretur effectum nihil maius aut potētius pp̄lo atheniensi fu-
turū asseruit sed eam vulgari nō oportere/postulans aliquē da-
ri cui tacite exponeretur. Ei ergo datus est aristides: vel vt aliis
placet aristotiles & si supputata tēporis ratio iudicet themisto-
dem & aristotilem coeuos non fuisse. Is aut postq̄ cognouit eū
velle incendere classem lacedemoniorū que subducta erat apud
gitteum: vt ea consumpta dominatio maris ip̄is cederet: p̄ces-
sit ad ciues & retulit themistodē: vt vile cōsiliū ita minime iu-
stum animo voluere. E vestigio vniuersa cōcicio clamat id q̄ iu-
stum non est minime expedire: eumq̄ iussit desistere ab icepto.
Sic ergo edicto ciuium antelata est iustitia prudentie: immo &
non esse prudentiam: sed potius calliditatem: cui iustitia aduer-
satur. Zaleucus vrbe lodēsiū a se saluberrimis atq̄ vtilissimis
legibus munita: cum filius eius adulterii crimine damnatus
fm̄ ius ab eo constitutum/vtroq̄ oculo priuari debuerit: ac tota
ciuitas/in honorem patris/necessitatem pene adolescentulo vt
remitteret: aliquādiu repugnavit. Ad vltimum populi precib⁹
euctus prius suo eruto: deinde filii oculo/vsum videndi vtriusq̄
reliquit. Ita supplicii modū debitū legi reddidit equitat⁹ ammi-
rabili temperamēto/ se inter misericordē patrē & iustū legis la-
torem p̄titus. Nonne memoria taliū fidelius inheret mentib⁹
auditorū q̄ si nebulonū aluissent exercitū aut mutatoria vestiū/
impite multitudinis aspectib⁹ ingessissent? Age quid solonis
prudētia meruit: felicitatis (inquit) iudex/dies vltim⁹ est/ & ap-
pellationis honorem sapienti confirmat rogus: si quidē rerū ini-

tia debetur fortune philosophia solus consecrat finis. Idem. Ni-
 hil homini metuendum: nisi ne philosophiam finis excludat. Vnde cum
 ex amicis quendam grauiter merentem videret: perduxit in ar-
 cem: hortatusque est vt per omnes subiectorum edificiorum partes oculos
 circumferret. Deinde cogita nunc tecum (inquit) quae multi luctus sub
 his tectis & olim fuerint & modo versentur & in sequentibus se-
 culis sint futuri: & mitte mortaliu incommoda tanquam propria de-
 flere. Quia si recte intendas verbes nihil aliud sunt quam humanaru
 cladium miseranda conseptra. Rex etiam ille subtilis iudicii/ que
 ferunt auctore valerio traditum sibi dyadema priusquam capiti impo-
 neret recentem pannum diu considerasse atque dixisse o nobile ma-
 gis quam felicem pannum/ quem si quis penitus cognoscat: quam multum sol-
 litudinibus & periculis & miseriis sit refertus: ne humi quidem
 iacentem tollat: Aristophanes quoque non oportere (inquit) in vr-
 be nutrire leonem. Sin autem alitus sit obsequi ei conueniri. Monet
 enim vt precipue nobilitatis/ & concitati ingenii iuuenes refrenentur:
 nimio vero fauore ac profusa indulgentia parti: quo minus potest
 tiam obtineant ne impediuntur quidem/ quod stultum & inutile sit:
 eas obtrectare vires quas ipse foueris. Aristoteles quoque caliste-
 nem auditorem suum ad alexandrum mittens hortatus est: vt cum
 eo nunquam aut iocundissime loqueretur: quo scilicet apud regias au-
 res: vel silentio tutior vel sermone esset acceptior. At ille dum
 alexandrum perficca salutatione exultantem obiurgat: & mores
 eius studet componere/ vita priuatus est. Idem aristotiles de se-
 metipso in neutra parte loquendum esse dicebat: quam laudare se-
 vani & vituperare stulti est. Agegilais cum aduersus republicam
 lacedemoniorum ortam seditionem de nocte conperisset/ leges
 ligurgi continue abrogauit: que de indenantis supplicium sumi ve-
 tabant. Comphenis autem & interfectis fontibus e vestigio easdem
 restituit simul utrumque: prudens ne salutaris animaduersio: vel in-
 iusta esset: vel iuste impediretur. Hannibal nauali prelio victus/
 timens amisse: classis penas dare: offensam auertit astutia: nam
 ex illa infelici pugna priusquam nuncius mali domum venerit: vnum
 ex amicis misit carthaginem qui curiam ingressus quesiuisset sta-
 tim an cum romanorum copiis que superuenerunt/ oporteret di-
 micari. Senatu vero acclamante oportet/ dimicauit (inquit) nuncius
 & superatus est/ non relinquens eis liberum vt damnarent
 factum/ quod ipsi iudicauerant faciendum. Gorgias leocius/ yso-
 cratis/ & complurium magni ingenii virorum/ preceptor: ea in-
 nocentia vixit: vt centesimo & septimo anno interrogatus qua

Pulchra me-
 ritis solatio-
 nis Solone.

Pulchra re-
 gi diademati
 consideratio.

De iuuenibus
 nobilibus non
 alendis in ciui-
 tate.

Nota consilium aris-
 totelis cum
 vniuersis nunc/ aut
 iocundissime lo-
 quendum esse.

Nota consilium
 aristotelis ne-
 minem se lauda-
 re vel vitupes-
 rare debere.

Hannibalis pe-
 nullo quam nauali
 prelio succubue-
 rit.

Polícratici de Curialiū nugis.

se tam diu vellet invita manere: quia nihil (inquit) habeo quod senectutem meā accuset. Hoc credo accidisse ex gratia: & multa peritia litterarū / quibus etate sua prestabat adeo vt prim^o in conuentu poscere ausus sit / qua de re / quisq; audire vellet. Vnde & ei in templo delphici appollinis vniuersa grecia statuum ex solido auro posuit: cum ceterorum ad id tempus auratas collocasset. Occurrunt multa huiusmodi que laudis vere poterunt prestare materiam: si quis antiquorum nasfredicta: vel facta strategeminata & strategemata quoq; recenseat. Ceterum q̄ strategematum sepe mentio facta est / & res nominis nō vsq; cunctis innotuit: valerius maximus strategeminata sic diffinit vt dicat: quia est pars calliditatis egregia & ab omni reprehensione procul remota: cuius opera / quia appellatione vix apte exprimi possunt / greca pronuntiatione strategemata appellantur. Proprie tamen strategemata sunt: que ad rem pertinent militarem: nam & ab eo dicuntur stratilates. Que vero contra proprie appellationis notam / ad res alias pertinent. Iulio frontino teste strategeminata appellatur. Distat enim strategematinum a strategemate / quomodo genus differt a specie. Reddit iterum publius clodius: vt ipsius pauca subiiciam: quorū vel minimum dixisse maius est: & fructuosius ad gloriam / q̄ fecisse qd faciunt / qui seipos euiscerant ob inanem laudis amorē. At ergo. Beneficiū accepit dando / qui digno dedit. Feras / nō culpes: quod imitari nō potes. Cui plus licet q̄ par est / plus vult q̄ licet. Comes facundus in via pro vehiculo est. Frugalitas est misia rumoris boni. Heredis fletus: sub persona risus est. Furor fit sepius lata patientia. Improbe neptunū accusat: qui iterū naufragiū fecit. Nimum altricando veritas amittitur. Pars beneficii est quod petitur si cito neges. Ita amicū habeas vt posse inimicum fieri putes. Veterē ferendo iniuriam inuitas nouā. Nunq̄ periculū sine periculo vincis. Neesse est vt multos timeat: que multi timent. Postremo vel tenui virtutis iudicio siue in verbo siue in opere fama protenditur / & virtute relicta q̄tuslibet sumptus non tam gloriam q̄ ignominiam parit.

CHonestatem aut solam aut pre ceteris expectandam: & in ea tota liberalitati locum esse principium / & econtra auariciam glorie plurimum aduersari.

Capitulum. XV.

*Itō pulchra
verba. Id. clo
dij de quo fa
cit mentionē se
neca epla. viij
prope h.*